

قلم و قالی طراح و مولف: علی خلیقی ناشر: انتشارات بازتاب نوبت چاپ: اول ۱۴۰۱ تیراژ: ۲۰۰ نسخه چاپ و صحافی: دیجیتال شهر علم ناظر چاپ: وحید رضا آقائی شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۲۲-۴۹-۳ قیمت: ۱۶۰۰۰۰ تومان	سرشناسه: خلیقی، علی، ۱۳۴۹ عنوان و نام پدیدآور: قلم و قالی / مولف علی خلیقی. مشخصات نشر: تهران: بازتاب، ۱۴۰۰ مشخصات ظاهری: ۳۰۸ ص.: مصور. شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۲۲-۴۹-۳ وضعیت فهرست نویسی: فیبا موضوع: قالی و قالی بافی -- ایران -- زمینه و موضوع Carpets -- Iran -- Themes, motives قالی و قالی بافی -- ایران -- طراحی Carpets -- Iran -- Design گل ها در هنر Flowers in art NK رده بندی کنگره: ۷۹۵۵ ۷۴۶ / رده بندی دیویی: ۸۷۴۴۶۴۹ شماره کتابشناسی ملی:
--	---

تهران، خیابان انقلاب، خیابان دوازده فروردین، کوچه نوروز، پلاک ۲۵، طبقه اول، انتشارات بازتاب

تلفن: ۶۶۴۱۷۴۲۵ - ۶۶۴۹۴۵۴۱ فکس: ۶۶۴۱۱۴۴۷

فهرست مطالب :

	۱	مقدمه
	۵	پیشگفتار
	۷	تعاریف و کلیات
		<u>برگها</u>
	۱۱	برگ
	۱۳	برگ شکوفه سبب
	۱۵	برگ بادام
	۱۹	برگ کنگری
	۲۱	برگ کنگری ناخورده
	۲۳	برگ ماهی
	۲۷	برگ ماهی شمشیری
	۳۱	برگ ماهی شعله
	۳۳	برگ ماهی شعله تا خورده
	۳۵	برگ ماهی ترکیبی
	۳۷	ترکیب برگ با برگ
	۵۵	ترکیب دسته برگ شمشیری با برگ کنگری
	۵۹	دسته برگها
		<u>گل‌های گرد</u>
۷۳		گل‌های گرد
۸۳		گل‌های پنج پر خوشه ای
		<u>غنچه ها</u>
۱۰۱		غنچه ها
۱۳۷		غنچه های سر هم سوار
		<u>گل‌های پروانه ای</u>
۱۵۵		گل پروانه ای
		<u>گل‌های شاه عباسی</u>
۱۹۷		گل شاه عباسی
		<u>گل‌های برگ موئی</u>
۲۷۷		گل برگ موئی

علیرغم سابقهٔ دیرین و چند هزار سالهٔ فرش‌بافی در ایران و بخصوص جایگاه و اهمیت ویژهٔ این هنر - صنعت در فرهنگ و اقتصاد کشور، تا سال‌های اواخر دههٔ هفتاد عملاً فرصتی برای ورود این مقوله به نظام آموزش عالی کشور فراهم نشد. در دههٔ هفتاد، سازمانهای دست‌اندرکار فرش دستباف تلاشها و پیگیریهای متعددی برای تأسیس رشته فرش در دانشگاههای کشور انجام دادند که به نتیجه نرسید. در این بین - بعنوان یک استثنا -

می‌توان از همکاری مشترک شرکت سهامی فرش ایران و دانشگاه هنر (تهران) در برگزاری یک دوره دو ساله برای آموزش حدود شصت نفر از داوطلبان پذیرفته شده جهت استخدام در شرکت مذکور یاد کرد. علاوه بر این از سال ۱۳۶۲ و به تدریج در بعضی از دانشکده‌های هنر رشته کارشناسی صنایع دستی دایر شده و در قالب برنامه و سرفصل دروس این رشته موضوعاتی از قبیل رنگرزی

الیاف، بافت و طراحی قالی و گلیم تدریس می‌شود.

در واقع، در اسفند ماه ۱۳۷۴ با تصویب برنامه و سرفصل دروس رشته کارشناسی فرش در شورایی عالی گسترش آموزش عالی کشور زمینه برای تأسیس مستقل این رشته در دانشکده‌های هنر فراهم گردید و اولین داوطلبان تحصیل در این رشته از مهر ماه ۱۳۷۵ وارد دانشگاه شدند.

در مراحل مختلف تدوین و تصویب برنامه و سرفصل دروس این

رشته صاحب‌نظران چند ایراد عمده را - بر آن مطرح می‌کردند. تدوین‌کنندگان برنامه نیز نگرانی‌هایی از این جهات داشتند و از نظر آنان موفقیت دانشکده‌های هنر در امر برگزاری رشته کارشناسی فرش و حصول به اهداف مورد نظر در تدوین برنامه، منوط و مشروط به فراهم آوردن زمینه و تمهید مقدمات برای رفع آن ایرادها و کمبودها بود. از جمله این کمبودها، نبود کتاب و جزوه درسی مدون به ویژه برای

آموزش دروس عملی و کارگاهی این رشته بود.

اگرچه کشور ایران مهد فرش‌بافی است و خیل عظیم هنرمندان و اساتید نقاش و طراح، رنگرز، بافنده و مرمت‌کار هر یکی گنجینه‌ای غنی از دقایق و ظرایف هنر - صنعت فرش به شمار می‌روند، اما کمتر فرصت و امکاناتی فراهم و همتی بسیج شده است تا این میراث به یادگار مانده از گستره هنر و تمدن ایرانی و پاس داشته شده بر لوح محفوظ سینه‌ی صبور نسل به نسل این

هنرمندان و اساتید به صفحات کاغذ و کتاب بنشینند.

امید این بود که با آغاز و پیشرفت آموزش این رشته در دانشکده‌های هنر به امر تألیف جزوه‌ها و کتاب‌های درسی مورد نیاز بیش از گذشته توجه شود. انتظاری که چندان برآورده نشده است.

در سالهای اخیر، معدودی از ناشرین کشور - و در یکی دو مورد دانشکده‌های هنر - اقدام به سرمایه‌گذاری در زمینه چاپ و نشر کتاب

های درسی کرده اند و همین امر سبب ترغیب اساتید و مدرسان دانشگاهها به تدوین و تألیف اینگونه کتاب ها شده است.

کتاب حاضر یکی از همین گونه موارد است که توسط آقای علی خلیقی تألیف شده است.

مؤلف کتاب از فارغ التحصیلان اولین دوره آموزش آکادمیک فرش در نظام آموزش عالی کشور است که در سال های ۷۱-۱۳۶۹ مشترکاً باهتمام شرکت سهامی فرش ایران و دانشگاه

هنر (تهران) برگزار شد. ایشان علاوه بر سال ها تجربه عملی و بکارگیری آموخته های آکادمیک و بهره گیری از تجارب همکاری با اساتید طراح فرش، در سال های اخیر با تعدادی از دانشکده های هنر در زمینه آموزش طراحی سنتی و طراحی فرش همکاری داشته است.

لذا حاصل کوشش ایشان در تألیف کتاب حاضر از دو جهت شایسته تقدیر و توجه می باشد.

اول اینکه در این تلاش به رفع یک کمبود عمده در زمینه آموزش دروس رشته کارشناسی فرش - که مؤلف به هنگام تدریس در دانشکده های هنر برآن واقف بوده- پرداخته شده است و تألیف و چاپ و انتشار کتاب حاضر از این جهت اقدامی ارزشمند به شمار می رود.

نکته دیگر شایان توجه، بکارگیری مجموعه نتایج حاصل از آموزش سنتی و سال ها تجربه عملی و همکاری با هنرمندان و اساتید مطرح و

فراگیری و تمرین دقایق و ظرایف هنر -
طراحی فرش و اضافه براینها تحصیل و
تدریس در دانشکده های هنر در تألیف
کتاب حاضر است که بی شک برای
دانشجویان سودمند و مفید واقع خواهد
شد.

خلیل درودچی